

BÖLÜM 16 — Temmuzda 'Maaşım Eksik Yattı' Diyene Verilecek Tek Cevap

Konu: Bordronun Görünmeyen Tarafı: Vergi Şoku, Giydirilmiş Ücret, İzin Borcu

Bu derste kazanacağınız: Bordroyu satır satır okur; çalışanın sorusuna doğru cevap verir; gizli borçları görür.

Bu bölümün özü

- İK Sırrı:** Bordro denetiminde net tutarı kontrol etmeyin; **puantaj** → **matrah** → **net** sırasıyla gidin. Net bir sonuçtur; hata neredeyse her zaman puantaj veya matrahta doğar.
- İK Sırrı:** İzin biriktiren çalışan sadık değil, **pahalıdır**. Yılda iki kez bakiye raporu çıkarın ve yüksek bakiyeliler için kullandırma planı yapın. Bu rapor, çoğu şirkette hiç çıkarılmaz; çıkarıldığında yönetim tablonun büyüklüğünü görünce şaşırır.
- İK Sırrı:** Yıl içinde başka işten gelen çalışanın **önceki işverendeki kümülatif matrahı** işlenmezse, vergi eksik hesaplanır ve fark yıl sonunda çalışandan istenmek zorunda kalınır. Çözüm: işe giriş evrak listesine "önceki işverenden kümülatif vergi matrahı yazısı" satırını eklemek.
- İK Sırrı:** Bordro itirazı bir şikâyet değil, **ücretsiz denetimdir**. İtirazların aylık gözden geçirildiği kurumlarda tekrar eden hata kalıpları hızla ortaya çıkar. Aynı kalemde üç itiraz varsa sorun kişilerde değil süreçtedir.

Çalışma tabloları

#	Kontrol	Sık hata
1	Giriş-çıkış tarihleri	Ay ortası girişte gün sayısı
2	Eksik gün ve nedeni	Raporlu günün bildirilmemesi
3	Puantaj toplamı	Mesai saatinin aktarılmaması
4	İzin kayıtları	Kullanılan iznin yansımaması
5	Yan hak istisnaları	Sınırı aşan kısmın matraha eklenmemesi
6	Kümülatif matrah	Yıl içi girişte önceki işveren matrahının işlenmemesi
7	Asgari ücret istisnası	Yanlış hesap
8	Özel kesintiler	İcra-nafaka sırası
9	Bireysel emeklilik	Cayma süresi ve katkı payı
10	Banka listesi	Bordro toplamıyla uyuşmama
11	Ücret pusulası	Verilmemesi
12	Bildirge ve beyan	Sürelerin kaçırılması

Gün	İş	Sorumlu
Ayın 20'si	Puantaj kapanış uyarısı	İK
Ayın 22'si	Yönetici onaylı puantajların toplanması	İK
Ayın 23'ü	Giriş-çıkış, izin, rapor, kesinti verisinin devri	İK
Ayın 24'ü	Bordro ön hesabı	Muhasebe
Ayın 25'i	On iki maddelik kontrol listesi	İki birim birlikte
Ayın 26'sı	Onay ve banka listesi	Muhasebe
Ödeme günü	Ödeme ve pusula dağıtımı	Muhasebe / İK

Gösterge	Neyi gösterir
Aylık bordro itiraz sayısı	Süreç kalitesi
Tekrar eden itiraz kalemi	Kök neden çözülmemiş
Ödemenin zamanında yapılma oranı	Güvenin temeli (hedef: %100)
Biriken izin bakiyesi (gün ve tutar)	Gizli yükümlülük

Konu	Tek cümle
Denetim sırası	Puantaj → matrah → net (asla ters değil)
Üç gizli yük	Vergi şoku · giydirilmiş ücret · izin borcu
Ücretsiz denetim	Çalışanın bordro itirazı
Kırmızı çizgi	Fazla mesaiyi başka adla ödemek
Yarın sabah	İzin bakiyesi raporunu çıkarın

Kuracağınız cümleler

"Brüt ücretinizde bir değişiklik yok. Gelir vergisi yıl başından itibaren biriken matraha göre hesaplanıyor; siz bu ay yeni dilime girdiniz. Bu nedenle net tutar bu aydan itibaren şu yönde değişecek. İsterseniz hesabı birlikte bakalım."

Ödev — yarın sabah 09:00, 15 dakika

İzin bakiyesi raporunu çıkarın ve en yüksek beş bakiyeyi işaretleyin. Bugün yapacağınız bu iş, şirketin bilançoda görünmeyen bir borcunu görünür kılar.

Notlarım

